

JOAN PONS: «NINGÚ NO TÉ DRET A ALÇAR CASES DE GEL AL NOSTRE VOLTANT QUE ENS PROTEGEIXIN DE LA VERITAT»

ESPERANÇA CAMPS

LA CASA DE GEL, PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA 2009, ÉS UNA HISTÒRIA D'AMOR I UN HOMENATGE A LA MEMÒRIA PETITA I A LA MEMÒRIA GRAN, LA DELS POBLES. ÉS, TAMBÉ, UNA REIVINDICACIÓ DE LA LITERATURA I DE LA NOVEL·LA COM A GÈNERE. L'ESCRITOR DE FERRERIES DIU QUE

VOL CONTAR LA HISTÒRIA DE L'HOME MÉS LLEIG DEL MÓN, PERÒ QUAN EL LECTOR S'ENDINSA EN LES PÀGINES DEL RELAT, QUAN DEIXA ARRERE LA DEFINICIÓ QUE SIMÓ VALLÈS FA DE SI MATEIX, ES TROBA UNA NARRACIÓ TENDRÍSSIMA, AMB MOMENTS D'UN LIRISME ENCÉS.

La casa de gel és una relat en primera persona. Inicàtic, potser. La veu és la d'un jove periodista que torna a la seua illa per escriure una novel·la i casar-se amb la dona que estima. El lector veurà com Simó Vallès escriu la novel·la, i també la llegirà. El lector s'enamorarà de la jove peixatera i serà correspost de la mateixa manera que ho és Simó.

UN MÓN PARTICULAR

Simó Vallès diu que és l'home més lleig del món, però és molt feliç. Així de fulgurant i de provocador és el començament de *La casa de gel*. L'home més lleig del món és feliç perquè ha escrit un llibre, ha plantat un arbre i té un fill, i és casat amb la dona més bella de l'illa. D'aquesta manera desactiva Joan Pons el que podria ser una història planyívola: «A causa del seu físic simiesc, Simó és un perseguit i només se'n podrà sortir si s'esforça. El seu avantatge és que ell sap que és una víctima. Si tu saps el lloc que ocupes, pots progressar, perquè no és veritat que les víctimes no existeixin. És l'home més lleig del món i, a partir d'aquí, les possibilitats de progressar són immenses».

Joan Pons escriu a Menorca des de la península: «Vivint a Barcelona veig amb

La novel·la de Pons està en Facebook i en www.quellegeixes.cat.

© Jordi Play

més claredat Menorca i en puc percebre els detalls que, des de dins, se m'escaparien perquè conviuria amb ells». Joan Pons escriu a Semblancat, que és Ferreries, a la manera que Juan Rulfo escrivia a Comala o Gabriel García Márquez escrivia a Macondo. «Canviant el nom de Ferreries, el poble més blanc del món segons Josep Pla, pel de Semblancat, vaig guanyar llibertat creativa. A partir d'aquesta decisió vaig adquirir un espai geogràfic que era únicament meu». I és en aquest espai geogràfic que succeeixen els fets de *La casa de gel*. Uns fets que tenen a veure amb un secret familiar que el pare del protagonista es va endur a la tomba, però no del tot, ja que va deixar pistes perquè Simó el descobri. Per a escriure, Joan Pons també ha hagut de posar distància, ha hagut de deixar que el temps tamisara la història que son pare li va contar per a poder escriure-la. Per a poder fer ficció, novel·la.

BALL DE METÀFORES

La casa de gel és la metàfora, és la crosta protectora, que el pare del protagonista construeix entorn de la seua família per evitar que uns fets que van succeir durant la Guerra Civil els facen mal. El pare de l'autor va presenciar

L'avantatge de Simó és que ell sap que és una víctima. Sap que és l'home més lleig del món i, a partir d'ací, les possibilitats de progressar són immenses

El gel és una més de les poderoses imatges poètiques amb què Joan Pons ha construït la novel·la.

un assassinat. El pare de Simó Vallès, també. Va tornar de la guerra com un heroi, però se sabia perdedor: «Tots els participants en una guerra són perdedors. Després d'una guerra ningú ja no és el mateix, i açò ja és una pèrdua. Volia, però, destacar la fascinació que provoca en els homes la guerra. La *Iliada* ja ens ho deixa ben clar, però sembla que ho hem oblidat. Hi ha una part perversa que atrau la gent, en especial els homes, i açò ho volia reflectir». Pons es rebel·la contra l'oblit i contra els mantells de silenci imposats durant anys: «Ningú no té dret a alçar cases de gel al nostre voltant perquè ens protegeixin de la veritat».

Això pel que fa al contingut, perquè pel que fa a la part formal de l'obra, Pons cerca sempre la imatge: «Una novel·la ha de contenir una imatge que justifiqui les paraules que li han donat forma. És el que diu Cees Nooteboom: «Els mites són els exemples, les novel·les, imatges»». I, és clar, la imatge que Joan Pons volia crear era la casa de gel de l'emperadriu russa, «però també podria ser, com ha apuntat un membre del jurat, Màrius Serra, unes anguiles». I encara sobre la forma, Pons continua experimentant, destil·lant, confegint la novel·la a partir de paràgrafs curts, numerats (ja ho va fer en *Barba-rossa* amb molt bon resultat). Cada paràgraf podria ser un bloc marès, però ací és un bloc de gel amb el qual construeix l'obra. «*Pedro Páramo* és la novel·la que més em va impactar i ho va fer quan ets més impressionable,

JOAN PONS (Ferrerres, 1960) és llicenciat en filologia catalana i autor de les novel·les *El laberint de les girafes*, *Sorra a les sabates* i *Barba-rossa*, entre altres. Amb *La casa de gel* ha sigut distingit amb el Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira 2009.

En *La casa de gel*, la fascinant història d'amor de qui s'autodenomina l'home més lleig del món, s'entrecreu amb l'escriptura d'una novel·la i el descobriment d'un secret familiar terrible, amagat entre les parets d'una simbòlica casa de gel.

quan tenia uns setze anys. Rulfo no feia servir la numeració dels capítols breus, però l'estructura de la novel·la semblava que estava feta de fragments que el fil de cosir de la lectura acabava unint. Jo trec el fil i deix les teles, i el fil de cosir el posa el lector».

MOLTES LECTURES, MOLTS AUTORS

Arriba un moment en la vida dels escriptors que no poden evitar parlar

Tots els participants en una guerra són perdedors. Després d'una guerra ningú ja no és el mateix, i açò ja és una pèrdua

de les seues lectures. És fonamental que un escriptor faça un elogi de la lectura, un elogi de la literatura, una confessió pública dels seus orígens, de les seues influències. Joan Pons acostuma a fer-ho sovint, també quan parla amb els amics o respon a les preguntes d'una entrevista. El cas d'aquesta novel·la és ben especial. Una persona que mai no haguera llegit un llibre podria bastir una biblioteca i una certa cultura literària fent cas únicament de les lectures de Simó Vallès, el jove periodista que torna a l'illa per complir els seus tres somnis. La llibreria de Simó és a la mar. A la mar, des dels roquissars de les platges pròximes a Semblancat, llança els llibres que li agraden. Aquells que no acaben de fer-li el pes es queden a casa, tot esperant una nova oportunitat. «*La casa de gel* és un cant a la lectura. No em fa por citar altres autors. Agafar els seus textos i reproduir-los com si fos un material que em pertany. Robar trames ja escrites i continuar-les com va fer Jean Rhys a *L'ampla mar dels Sargassos*».

Joan Pons confessa que gaudeix escrivint, que viu l'escriptura com un plaer, tot i que tots els plaers necessiten un esforç. Al mateix temps reivindica el dret dels homes a expressar els seus sentiments, «com ho feis les dones», afegeix. Afirmar que ha concebut *La casa de gel* com un homenatge al seu pare, com un homenatge a Menorca, i defineix la seua obra: «*La casa de gel* és una novel·la realista, i a la vida real la certesa és que no hi ha cap certesa».

LA CASA DE GEL. JOAN PONS. BROMERA, 2010.

Semblancat, reflex literari de Ferrerres, és l'escenari d'aquesta peculiar història d'amor.